

23. september 2025

UKA2025/7

2026-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Naalakkersuisut aappaagumut 2026-mut aningaasanut inatsisissaq pillugu saqqummiusnaanut Siumut sinnerlugu qujanaq. Siullermik oqaatigerusuppara Siumumiit anguniagassatut siunnerfigut pillugit siullermeerinninnermi oqaaseqarfissagut saqqummiutissagatsigit soorlu makkununga tunngasut: Peqqinnissaqarfik, sanaartorneq, meeqqat atuarfiat, atugarissaarnek, pisortat kiffartuussivii ingerlalluartut, inuussutissarsiutit, minguitsumik nukissiuuteqarneq, ilinniartitaaneq pitsaasoq, suliffissat pitsaasut tamanullu inissaqartitsisut, naalagaaffinngornissamut sulinerup nanginneqarnissaa kiisalu nunarput oqimaaqatigiissumik aaqqiissuunneqarsimasoq. Ersarissumillu aamma ullumikkut oqaatigissavarput uagut kalaallit immitsinnut aallaavigaluta sulinissarput ingerlatissagatsigu.

Pingaartitatta ilaat taakku tunngavigalugit aningaasanut inatsisissatut siunnersuut aallaavigalugu suleriaqqissaagut, siunnersuutillu nalilersorneqarluarsimasut akisussaassusilittullu ingerlatseqataalluta pinissarput Siumumiit nangittumik ingerlatissallutigu.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut unammilligassarpassuarnik nalaatsiviusoq uagut Siumumiit akisussaaffimmik qimarratiginnigata kisiannili aaqqiissutissanik qanorlu aaqqiisoqarsinnaanerani tunngaveqarluta ingerlassaagut – pisarnerput malillugu. Taamaattoq nalilersuinitinni isiginiarsimavarput, ilumut qanoq piviusunngortitsinissamik aamma kinguneqassanersoq – innuttaasunut tamaasa eqqarsaatigalugit, avannaaniit kujataanut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu, meeraaqqaniit utoqqarnut, tamanut.

Anguniakkatta akornanni arlallit aningaasanut inatsisissatut ingerlateqqinneqartut takusinnaavagut, kisianni qulequttat pingaarutillit akornanni arlalinnik nangittumik anguniagaqassagatta oqaatigeriissavarput:

Aalisarneq – pillugu siunissaq ungasinnerusoq isigalugu pilersaarusiornuluni ineriartortitsinissaq aningaasanut inatsisissami ersarinngilaq, aamma sinerissap qanittuani aalisartunut ineriartornissamut tapersiissutit amigaataapput. Taamaattumik sukumiisumik pilersaarusiorneq pisariaqartinneqarpoq, aamma nangittumik aningaasaliissuteqarnissaq. Ukiuni makkunani aningaasanik isaatitsissutissanik ujartuivugut, innuttaasut atugaat pisarialimmik kivikkusukkatsigu. Aningaasammi isertitassagut tamaasa pisariaqartippagut pisassiissutillu tamaasa qallorneqarnissaat pisariaqarpoq. Taamaattumik assorujussuaq Naalakkersuisunut nassuiaatigeqqunarpoq, sooq imaluunnit qaqugu kitaata avataani qaleralinnut saarullinnillu

pisassiissutit suliariumannittussarsiuussimasasi pisassiissutigissavisigit? Pisassiissutit taakkua ukioq manna qaqinneqanngitsoorpata qanoq nunatta karsianut naleqassava, taakkumi isertitassaagaluit annaanissaat Siumumiit kissaatiginngeqigatsigu. Ersarissumillu Siumumiit oqaatigissavarput taakkua pisassiissutit siammarneqarnissaat aalisarnermi inatsimmi tunngaviusoq qimannagu naammassineqarnissaat piumasaqaatigigatsigu.

Inissiat aamma sanaartorneq – eqqarsaatigalugit inuiaqatigiit amerlasuut suli inissianik amigaateqarput aamma amerlasuut peqqinnanngitsunik najugaqarput. Illoqarfiit anginerit iluatsitsillutik ineriartornerupput, kisianni tamatuma ilutigisaanik nunaqarfiit aarlerinartorsiorput. Siorna aningaasanut inatsimmi nunaqarfinnut isorliunerusunullu aningaasaliissutit eqqortumik atorneqarnissaat pingaaruteqaqisoq Siumumiit qulakkeerusukkatsigu tamakku aningaasaliissutit piviusunngortinneqarnissaat aammalu annertusarnissaat pingaartillutigit isumaqatiginninniarnermut aggersumut peqataassaagut. Taamaattumik nutarterinermut aningaasat aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu naligiinnerusumik agguaasoqarnissaa pisariaqartinneqartoq anguniassallutigu Siumumiit suleqqissaagut.

Peqqinnissaqarfik – tamanut assigiimmik periarfissaqartitsiviulluni ingerlanneqassaaq. Kisianni nunaqarfinni suliniutit amigaatigineqarput, aammalu sulisut amigaataapput. Peqqissutsimullu Naalakkersuisup maanna partiinut oqaloqateqarnerani kissaatigut nangittumik ingerlakkumaarpagut. Peqqinneq pinaveersaartitsinerlu ataatsimoortariaqarput. Taamaattumik innuttaasut nammineerlutik suliniutaannut tapersiineq pingaaruteqarpoq. Ukiut siuliini timersorneq annertuumik Siumumi nakkutarisatta ilagisimavaat. Ukioq manna inuiaat sunngiffimmi suliniarnerat nukittorsarniarlugu sulinerput nangissavarput, suliniullu ‘Timi Atortigu’ ukioq manna allartiffigalugu tapersorsorneqarnissaa anguniassavarput. Kisiannili massakkut aningaasanut inatsimmi timersornermut aningaasaliissutit ilanngartorneqarnerat Siumumiit allanngortikkusupparput. Timersornermi oqaasiinnartigit tapersorneqarsinnaanngilaq, kisiannili pinaveersaartitsinermi inuiaallu ataatsimoornerannut pilersitsiviulluortoq Naalakkersuisut siuliisa aningaasaliiffigisimasaat maanna ilanngartuiffiginiarneqarnera allanngortikkusullutigu oqaatigissagatsigu. Tamatumanilu aamma qimusserneq kiisalu qajartorneq pingaartillugit Siumumiit sulinissarput nangittumik ingerlatissavarput

Kulturi aamma oqaatsigut – inuiattut immikkuullarissuunitsinnut tunngaviupput. Siunissaq ungasinnerusoq isigalugu pilersaaruteqarani ingerlasoqarpat, suliniutillu ataasiakkaat annikitsuinnaallu kisiisa aallunneqarpata, tigussaasumik nukittorsaanissaq apeqqusernartumik ingerlanneqassaaq. Taamaammat kulturitta oqaatsitta atuakkiorneruppat imaluunniit nipilersorneruppat, tamakku nukittorsarneqarnissaat pillugit iliuuseqarnerunissatsinnik Siumut anguniagaqarpugut.

Nunanut allanut attaveqarneq aamma naalagaaffinngornissaq – tassaapput Kalaallit Nunaata nukittunerusumik inissisimalernissaanut matuersaatitut Siumup isigisaata ilaat. Nangittumik naalagaaffinngornissap piareersarlugulu piviusunngortinnissaa sulissutigineqassasoq Siumup piumasarissavaa. Tamanna aningaasanut inatsimmi erseqqissumik takuneqarsinnaanngornissaa Siumup sulissutigissavaa. Soorlu qinigaaffiup siuliani aamma tamanna aningaasaliiffiqeqqinneratigit ingerlassimasarput nangikkumaarpaput. Siumumiillu nunanut allanut suleqateqarneq pingaaruteqartoq ilisimaqqissaarpaput. Tamatumanili sulinermi nunatta

toqqissimasumik innuttaasullu iluaqutissaanik tunngavilimmik suleqateqarneq tunngaveqassasoq Siumup piumasarissavaa.

Aningaasanut inatsisissaq ataatsimut isigalugu tunngavimmigut piviusorsiorlumik aallaaveqartoq nalileraluarlutigu, taamaattoq erseqqissassavarput;

- Oqaatsit siunertallu pitsaasut kisimik naammanngillat – pilersaarutit aningaasatigut iliuusissanik imallit erseqqissumik ilaasariaqarput ataqatigiissinneqarlutillu – oqaatsit piviusunngortissinnaaqullugit.
- Akisussaaffilersuineq takujuminarnerusoq pisariaqartinneqarpoq – aningaasaliiffiit ataasiakkaat ilumut innuttaasunut apuussiviusimanersut nakkutigineqassapput.
- Naalagaaffinngornissaq oqaasiinaassanngimmat iliuuseqarnissaq pisariaqarpoq. Apeqquut nammineq aqutsilernissatsinnut tunngavoq, aamma aningaasarsiornerput eqqarsaatigalugu.
- Aningaasaqarnermut politiki inuiaqatigiinnut avatangiisinullu ataqatigiissitsissaaq, aamma ineriartornissamut aqutissiuuseqataasaaq.

Qallunaat nunaata aningaasaliissutai

Siumumiit tusagassiorfitsigut paasivarput Naalakkersuisut siulittaasuat ministeriuneq atsiogatigiissuteqarfigigaa 1,6 mia.-inik nalilimmik. Siumumiillu tamanna qanoq imaqaqnersoq assorujussuaq paaserusupparput aammalu aningaasat qanoq agguataarneqarsimanerat paaserusupparput, minnerunngitsumillu isumaqatigiissummi suut piumasaqaataasimanersut paaserusuppagut. Siumumiimmi isumaqarpugut naalagaaffiup aningaasaliinissani pisussaaffigimmagu aammalu piumasaqaatitaqanngitsumik aningaasaliisimassasut naatsorsuutigilluinnaratsigu. Soorlu aamma ukiorpassuarni nunatsinni tjenestemanditut sulisut aammalu pisortat suliffeqarfiini atorfillit assigiinngitsumik ukiorpassuarni akissaasersorlugit ingerlasimaneq qimanneqarlunnartariaqartoq Siumumiit angutserlugu suleriaqqissagatta. Tupinnartuali aana, qallunaat nunaat sooq aatsaat nunap pissaanilissuup siuttuata oqaaseqarneratigut itertinneqassava. Præsidentip oqaaseqaatai isumaqatiginngilluinnaraluarlutigit, Siumumiit isumaqarpugut qallunaat aatsaat “inortuilersutut, qujanarniartutullu” ukiup nutaap aallartinneraniit pissusilersuleriataarnera nunaqqatitsinniit tappiillisaataassanngitsoq.

Kalaallit Nunaat aningaasatigut unammilligassalik

Ullumikkut aningaasaqarnikkut inissisimanerput ilungersunartoq Siumup ilisimaaraa. Taamaattumik aningaasaliissutit uatsinnut iluaqutaajunnaartut nalilersoqqinnissaat pisariaqarpoq. Assersuutigalugu Danmarkimi Namminersorlutik Oqartussat allaffissuaqarput. Aallartitaqarfittut ilusilimmik pisariaqartitsisoqarsimappat, tamanna Siumup ilalersinnaavaa, kisianni Namminersorlutik Oqartussat allaffissornerat Danmarkimiit ingerlanneqassanngitsoq naatsorsuutigaarput.

Uagut aallaavigaluta inuussutissarsiornikkut ineriartortitsineq

Inuiaqatigiit ineriartortinneqassapput, kinguaariinnut tulliit isumannaatsumik atugaqarnissaat ilanngullugu siunertarlugu. Taamaattumik inuussutissarsiornermut ineriartortitsineq annertunerusumik ingerlanneqassaaq. Avammut naammassineqarsimanngitsunik tunisassiorneq pingaarnerusutullusooq isigalugu pineqassanngilaq – kisianni nunatsinni sapinngisaq tamaat atorlugu suliarineqassapput, taamaalilluta aningaasatigut iluaqutit nunatsinniiginnarnerunissaat qulakkeerniarlugu. Imeq nukissiuutigalugu suliffeqarfiit aningaasarsiorfiulluarsinnaasut pilersinneqarnissaat pisariaqalivippoq. Taamaaliornikkut aatsaat naammassineqarsimanngitsunik avammut annissuinerujussuarput annikillisarneqarsinnaavoq.

Nunatsinni angallannikkut pisariinnerusumik periarfissaqartoqarnissaa Siumup nangittumik aqqutissiuukkusuppaa. Umiarsuakkut angalasinnaanerit pitsaannerusumik aaqqissuunneqartariaqarput, innuttaasunut amerlanerusunut periarfissiisut, timmisartumik angallannermut naleqqiullugu akikinnerusut. Tamanna innuttaasut akornanni assigiinnerusumik inuuneqarnissamik pilersitsissaaq.

Takornariartitsineq uagut pisariaqartitsinerput malillugu ingerlanneqassaaq. Inuussutissarsiortut kalaallit ingerlatsisussatut salliutinneqassapput. Takornariat nunatsinnik atuinnerminnut naleqquttumik akiliuteqartassapput, nunamillu atuinnermut tunngatillugu malittarisassanik malinnissapput. Kalaallit Nunaata pinngortitaa kulturerpullu ataqqineqassapput, taamaaliornikkut iluaqutissat annertunerusut pissarsiarineqarsinnaassammata.

Siumup naliliinera naapertorlugu iliuuseqarfigineqartariaqartut pingaaruteqartut makkuupput: Inuussutissarsiutinik tapersersuineq nukittorsaanerlu, aatsitassarsiornerup pimoorullugu ingerlatilernissaa, imeq nukissatut iluaqutiginerulernissaa, nunap attavilersorsimanerata pisariaqavissumik pitsanngorsarneqarnissaa aamma takornarialerinikkut akisussaassuseqartumik ineriartorfiusumillu ingerlatsineq. Tassaniipput aningaasarsiornikkut isertitassat nutaat - aamma inuiaqatigiinni nukittunerusumik ineriartortitsineq.

Naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissut pillugu

Siumut isumaqarpoq, soorunami naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissut naapertorlugu suliasat ingerlanneqarlutik aallartinneqassasut pingaarnersuinermilu inissaqartinneqassasut. Tamakku akornanni uku immikkut oqaasertalerumavagut:

- **Naalagaaffinngornissaq:** Qallunaat Nunaanniit tigusassanik akisussaaffinnik tigusinissamut piffissaliussat piviusunngortinneqassapput, sulinissarlu nangittumik ingerlanneqartariaqarpoq.
- **Peqqinnissaq:** Psykiatrimik immikkut sullissiviit pilersinneqassapput. Kræftertunik katsorsaaneq nukittorsarneqassaaq. SANA universitetip napparsimmaviattut ineriartortinneqassaaq – innuttaasut sulisullu iluaqutigilersinnaasaat pillugit.
- **Aningaasaqarneq aamma inuussutissarsiutit:** Aatsitassat pillugit tigussaasumik ineriartortitsineq aallartiortortoqarnissaalu pisariaqavipput. Siumup ernumassutigaa, nammineq inuiattut pisuussutivut iluaqutiginialinngikkutsigit, allat qulangerluta iluaquteqarniarlutik aallartissasut. Suliffeqarfiit mikinerit anginerillu pitsaannerusumik periarfissaqartinneqassapput, aamma innuttaasut iluaquteqarniarsinnaanerit ilanngullugu.

- **Ilaqutariit:** Angajoqqaat meerartaarnerup kingorna sivilisunerusumik sulinnigiffeqartarnissaat pilersarusiulernerqartariaqarpoq. Meeqqat isumannaatsumik peroriartussapput, ilaqutariillu nukittunerusut pilersinneqassapput.

Akigititat qaffariartornerat

Ilaqutariit arlallit ullumikkut akit qaffariartornerannik misigisaqarlutillu artorsaateqarput. Nerisassat, ikummatissaq kiisalu pisariaqartitat nalinginnaasut akitigut qaffakkiartornerat annertuumik ilaqutariinnut sunniuteqartarput.

Politikikkut akisussaaffeqarpugut. Siullermik qulakkeerinneqataanissamik suleqataasariaqarpugut, aningaasarsiat isertitallu ingerlaavartumik qaffariartarnissaanik, innuttaasut aningaasatigut kinguussaaajartuinnannginnissaat qulakkeerumallugu. Akit qaffariartornerisa annikillisinnaannut unammillernerusumik ingerlatsineq kiisalu inatsisilerinikkut periarfissarsiornissaq pisariaqartinneqarpoq. Pingaartumik isertitakinnerit ikorfartorneqarnissaat pisariaqarpoq. Aamma nunatsinni nammineq tunisassiornermik nukittorsaanissaq pisariaqarpoq, taamaalilluni avammut pisariaqarnerput annikillisarneqassammat.

Ataatsimoorluta anguniagassarput tassaavoq inuiaqatigiinni innuttaasut tamarmik pisariaqartitatik akilersinnaallugit ingerlassasut, aamma qajannartumik inissisimanerup nalaani innuttaasoq – iliuuseqarfiginnaasavut atorlugit - ajornerusumik inissisimatinneqassanngitsaq.

Aalisakkat suliareqqinneqaratik annissortarneri unitsinneqarlutik suliareqqaarlugit pisiareriaannangorlugit suliarisalernissai siunnersuutigarpugut. Qanga kallerup inniliorfeqanngikkallarneraniilli aaliangersimaneq nalitusaaneq nunatta avataaniit taamaallaat unammillersinnaasunngortinneqarsinnaanerit atorunnaarpoq, piffissaavorlu maanna erngup nukinga atorlugu aalisakkat nalitusarnissaat nunatsinni pisolissasoq.

Sulisussaaleqineq apeqqutaatinnagu sulisinnaasut tamarmik sulilernissaat aallaaviussaaq sulisussallu amingaatigineqartut avataaniit tikisinnerisigut suliarortoqarnikkut ingerlanneqassaaq, soorlu sumiiffiit ilaanni aalisakkerivinni pioreersoq.

Aningaasaq pissarsiassaq annerpaaq nunatta pissarsialugu aalisarnermik inuussutissarsiutitut tamakkiisutut isigineqalissaaq isertitassarlu annerpaaq nunatta namminerisamik pissavaa. Nukissiutit mingiuttut atorlugit tunisassiorneq tullinnguuppoq, Milliardit annaaneqartartut nunatta isertissavai. Aatsaat aalisarnermik inuussutissarsiuteqavinneq nunattalu nappataatut toqqammavik pitsaanerpaaq anguneqassaaq. Aalisagartassiissutit amerlinngikkaluarlugit isertitassaq annerusoq anguneqassaaq.

Siumumiit aningaasaqarnermut naalakkersuisup saqqummiussaa, tassalu akit qaffakkiartornerat nunatsinnut 3,6% malitseqassasoq saqqummiummagu. Eqqumiilliornarporli KNI-p ukioq manna ataatsimeersuarnissaata aallartinngitsiarnerani akisussaasoq oqariartormat, nioqqutissat akiisa appaanissaat oqariartuutugalugu, naak aningaasanut inatsimmi nioqqutissat akiinik appaanissamik imaqqanngitsaq. Illuanilu aamma ingerlatseqatigiiffik KNI pilersuisoq 92 mio. amigartoortoq. Taamaattumik Siumumiit Naalakkersuisut kaammattorusuppagut piviusumut peqqullugit, naatsorsuutigarpulli tamanna aamma ersarissaavigineqarumaartoq.

Aningaasat isertitassat

Takornariartaassuarni ilaasut nunatsinniinnerminni ullormut akitsuutitigut akiliutaat ullumikkornit ataasiakullaannartut akiliutigineqartartup annertussusaa ullormut nunatsinniinnerini akiliutigineqartalertariaqarpoq. Nunat inukukitsunnguit nunaqartulli takornariarpassuarnit tikerarneqarumasartut ilaat Bhutan assigalugu takornarissat ullormut nunamiitillutik akiliutaat akileraarutikkut ullormut akilerneqartarpoq. Tamakku nunat misilittagaat nunatsinni atuutilerpat nunatta takornariartaassuit amerlalluinnartut maanna tikerartalersut ingasattumik amerlavallaarunnaarnissaannik killiliisuusinnaavoq, taamaattoq isertitassaq iluanaarutissaq anginerulissalluni. Kangerluit pulaternelqartut takorannersut takusarpaat, iluliarsuit kusanartut assigineqanngitsut qimerloortarpat, imartat minguinnerpaat qajartuarfigisarpaat, qaqqavut kusanarluinnartut pisuttuarfigisarpaat nunalu naleqanngitsoq alianaarsaarfigisarlugu - akiliutikkut ataasiaannarlutik. Tamanna nunatta inuinit iluaqutinngortinniarlugu ullormut akiliuteqartalerneq eqqunneqartariaqarpoq. Maanna nunatta takornariaqarnikkut periusissiaanut tulluarpoq tassalu amerlanerpaanik takornarissanik piumanngilagut kisiannilu pitsaanerpaamik tunngaveqartumik takornariaqarneq anguniarneqarpoq. Naapertuuppoq, tassami akissaqarfigineqanngippat taava tikinnissaat kissaatiginangilaq, akeqanngiusartumik nunarput tuniannginnatsigu. Maannamut takornariartaassuit amerlalluinnartut tikittartunit isertitassaq angisooq anguneqareersinnaavoq, aatsaat inuussutissarsiutit pingaarnerit ilaattut taaneqarsinnaalissaaq. Siumumiillu tamatumani aamma kissaatigilluinnarparput takornariaqarnermi aammalu sulisorineqartut pinngitsooratik ullormi siullermiit maani nunami sulermi akileraartalerneq anguneqartariaqalertoq. Ilami eqqortuusinnaanngilaq maani nunatsinni sulersorpassuit nunatta avatani akileraarutitigut kisimi isertitsivigineqartarnerat. Taamaammat marloqiusamik akileraartarnermut tunngasut aamma allanngornissaat Siumut suliarissallugit ingerlatissavai.

Inuit sulisinnaalersikkumallugit immikkut ikiorserneqartariaqartunut ikiuineq annertusineratigut siunissaq ungasinnerusoq isigalugu sulisinnaalersinnaaneranguneqarsinnaavoq. Pilersuisinnaasut amerlisarnerisigut pilersugassat ikilisinneqassapput taamaasilluni siunissami sullissinnaasutigut nunarput tamakkiisumik imminut napatittoq anguneqarsinnaavoq. Inuppassuaqarpoq maanna inuttut ikiorserneqartariaqartunit sulisinnaannginnerminnik kinguneqartumik. Inuttut anersaakkut nukittorsaaneq anguniarneqassaaq siunissami isigineqarlutik, nunaminnit ikiorserneqarlutik allatuulli ataatsimoornermi peqataasutut misigisimasut pigilersikkumallugit. Inunnut ikiortariaqartunut anersaakkut nukittorsaaneq pisariaqavippoq tamatta kivitseqataasinnaanarput upperigatsigu aammalu taamatut isiorneq upperigatsigu tamat peqataalernerisigut imminut ikiorsersinnaallunilu inuiaqatigiinnut akuulersinnaaneq anguneqarsinnaammat. Siunissamut isigisumik siunertaqarluartumillu aningaasaliineruvoq.

Maani nunami pisuussutitsinnik nalittorsaaneq aallartinneqarli. Taamaaliunngitsunullu akileraarutitigut kinguneqartitsisinnaaneq eqqartortigu, maani innuttaasut atugarissaarnerulernissaat angorusukkatsigu.

Naggasiineq

2026-mut aningaasanut inatsisissaq tunngavimmigut periarfissanik aamma takutitsivoq. Inuit pillugit, attaveqaasersornerit aamma avatangiisit pillugit aningaasaliinissamut piareersimasoqartoq takuneqarsinnaavoq. Kisianni anguniakkat iliuuseqarnikkut aatsaat piviusunngortinneqarsinnaapput, aamma nuna tamakkerlugu – illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik – pitsaanerusumik atugaqarnissaat tamatta siunniussimassagipput Siumup naatsorsuutigaa.

Qujanaq.

Erik Jensen

Siumut